

ประโยค ๑-๒

และเปรียญตรี ปีที่ ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

สอบ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๒

-
๑. สระต่างจากพยัญชนะอย่างไร สระไหนบ้าง ชื่อรัสสระ ทีฆะ ครุ และ ลหุ ฯ
 ๒. ในสระสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร อะไรบ้าง โลโป-ลบนั้น มีกี่อย่าง อะไรบ้าง จดอุปมาเขหิ ตัดต่ออย่างไร ฯ
 ๓. สัพพนามคืออะไร แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง ย อญย คุมฺห จัดเป็น สัพพนามชนิดไหน จงแจก ย ศัพท์ เฉพาะอิติถิลิงค์ ด้วยวิภัติทั้ง ๘ มาดู ฯ
 ๔. ในอาขยตแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร อะไรบ้าง จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ ด้วยอะไร จงเขียนวิภัติหหมวดปโรภษา และหิยตุตนิ ฝ่ายปรัสสบทมาดู ฯ
 ๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ และกริยากิตก์ แบ่งเป็นกี่หมวด และมีปัจจัยอะไรบ้าง อฺรโค ทฺกฺกริ โภชโน ลงปัจจัยอะไร จงตั้ง วิเคราะห์มาดู ฯ
 ๖. เรียกว่าสมาสอะไร
 - ก. สมาสที่มีอุปสรรคหรือนิบาตอยู่หน้า
 - ข. นามนามตั้งแต่สองศัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน
 - ค. กัมมชารยสมาสมีสังขยาอยู่หน้า
 - ง. ปณฺญาปโชโต, วีตราโค (จงตั้งวิเคราะห์มาดูด้วย) ฯ
 ๗. โคตตตฺทิตฺต สมุหตฺทิตฺต และภาวตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร อะไรบ้าง นาวิโก จกฺขุมา เป็นตฺทิตฺตไหน ลงปัจจัยอะไร จงตั้งวิเคราะห์มาด้วย ฯ
-

ใช้เวลา ๑ ชั่วโมง

เฉลย ประโยค ๑ - ๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. อักขระเบื้องต้น ๘ ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โ อ ที่ชื่อสระนั้น ออกเสียงได้ตามลำพังตนเอง และทำพยัญชนะให้ออกเสียงได้ ส่วนพยัญชนะ ต้องอาศัยสระจึงจะออกเสียงได้ ๗ ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อรัสสะ มีเสียงสั้น, เหมือนคำว่า อติครุ, สระอีก ๕ ตัวอื่นจากรัสสะ ๓ ตัว คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อทิมะ- มีเสียงยาวเหมือนคำว่า ภาคี วฐ เสโจ เป็นต้น แต่ เอ โอ ที่มีพยัญชนะสังโยค คือซ้อนกันอยู่เบื้องต้นหลังท่านกล่าวว่าเป็นรัสสะ เหมือนคำว่า เสโย โสตุติ เป็นต้น สระที่เป็นทิมะล้วน และสระที่เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อครุ- มีเสียงหนัก เหมือนคำว่า ฎปาโล เอสี มนุสสิโนโท เป็นต้น สระที่เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตเบื้องหลังชื่อลหุ- มีเสียงเบา เหมือนคำว่า ปติ มุณี เป็นต้น ๗
๒. ในสระสนธิ ได้สนธิกริโยปกรรมเบื้องต้นครบทั้ง ๗ ขาดแต่ สยโลโค อย่างเดียว คือ โลโป-ลบ ๑ อาเทโส-แปลง ๑ อาคโม-ลงตัวอักษรใหม่ ๑ วิกาโร-ทำให้ผิดจากของเดิม ๑ ปกติ-ปกติ ๑ ทีโม-ทำให้ยาว ๑ รสุส-ทำให้สั้น ๑ ๗ โลโป-ลบ ที่ต้น
- มี ๒ อย่าง ลบสระหน้า ๑ ลบสระหลัง ๑ ๗ จตุหปาเยหิ ตัดเป็น จตุหิ - อปาเยหิ สระทั้งสอง คือสระหน้าและสระหลังเป็นรัสสะ แต่มีรูปไม่เสมอกัน เมื่อลบสระต้นแล้วไม่ต้องทิมะสระที่ไม่ได้ลบ ต่อกันเป็น จตุหปาเยหิ ๗
๓. สัพพนาม เป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำ ๆ ซาก ๆ ซึ่งไม่เพราะหู แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม ๑ วิเสสนสัพพนาม ๑ ๗ ย อณฺณ จัดเป็นวิเสสนสัพพนาม ตุมฺห จัดเป็นปุริสสัพพนาม ๗

ย ศัพท์ในอิตถิลิงค์ แจกอย่างนี้

	เอก.	พหู.
ป.	ยา	ยา
ท.	ยํ	ยา
ต.	ยาย	ยาหิ
จ.	ยสุสา	ยาสํ ยาสานํ
ปญ.	ยาย	ยาหิ
ฉ.	ยสุสา	ยาสํ ยาสานํ
ส.	ยสุลํ	ยาสู

๔. ในอาขยาดแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้ ๓ คือ กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้าเรียกว่า ปัจจุบันกาล ๑ กาลล่วงแล้วเรียกว่า อดีตกาล ๑ กาลยังไม่มาถึงเรียกว่า อนาคตกาล ๑ ๆ ต้องหมายรู้ด้วยวิภัตติ ๘ หมวดมีวตุตมานา เป็นต้น ๆ

ปโรกษา			หิยตุตนิ		
ปรสฺสปทํ			ปรสฺสปทํ		
ป.	อ.	อุ.	ป.	อา.	อุ.
ม.	เอ.	ตุถ	ม.	โอ.	ตุถ
อุ.	อํ.	มฺห	อุ.	อํ	มฺห

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ และกริยากิตก์นั้น แบ่งดังนี้ :-

- ก. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ แบ่งเป็น ๓ พวก คือ :-
- (๑) กิตปัจจัย อย่างนี้ ฤ วิ ฌิ ฌวฺ ตฺ ฐ
 - (๒) กิจปัจจัย อย่างนี้ ข ฌย
 - (๓) กิตกิจปัจจัย อย่างนี้ อ อิ ฌ เตวฺ ติ ตฺ ย
- ข. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกริยากิตก์ แบ่งเป็น ๓ พวก คือ :-
- (๑) กิตปัจจัย อย่างนี้ อนฺต ตวนฺตฺ ตาวิ

(๒) กิจจปัจจัย อย่างนี้ อนีย ตพพ

(๓) กิตกิจจปัจจัย อย่างนี้ มาน ต ตูน ตวา ตวาน

อุรโค กุวิ วิ. อุเรน กจจตีติ อุรโคฯ

ทุกกรั ข วิ. ทุกเขน กรียตีติ ทุกกรั ฯ

โกธโน ยู วิ. กุชฌติ สีเลนาติ โกธโน ฯ

๖. ชื่อสมาสดังต่อไปนี้ คือ

ก. อพยยิภาวสมาส

ข. ทวันทวสมาส

ค. ทิกุสมาส

ฅ. **ปณฺญาปโชโต** อวธารณบุพพท กัมมชารยสมาส

วิ. ปณฺญา เอว ปโชโต ปณฺญาปโชโต ฯ

วีตราโค ปณฺญามีพหุพพิหสมาส วิ. วีโต ราโค ยสุมา โส วีตราโค (ภิกฺขุ)

๗. โคตตัททริต มีปัจจัย ๘ ตัวคือ ฉ ฉายน ฉาน ฉะย ฉิ ฉิก ฉว ฉेर

สมุหตัททริต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ กณฺ ฉ ตา

ภาวตัททริต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ฉย ตตน ตา ฉ กณฺ

นาวิโก เป็น ตรตยาตัททริต ลง ฉิก ปัจจัย วิ. นาวาย ตรตีติ นาวิโก

จกฺขุมา เป็นตทสัตติตัททริต ลง มนฺตุ ปัจจัย วิ. จกฺขุ อสุส อตุตีตี จกฺขุมา ฯ